

Lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle jätteenkäsittelytoimintaa harjoittavan HSY -enemmistöisen yhtiön perustamisesta

VD/8323/00.04.03/2015

HP/HW/NL/MH/TN/LL

HSY:n hallitus käsitteli 31.10.2014 § 130 jätteen käsittelypalveluita tuottavan yhtiön perustamista HSY:n tytäryhteisöksi. Hallitus päätti kehottaa toimitusjohtajaa jatkamaan jätteenkäsittelypalveluita koskevien kilpailuneutraaliteettiselvitysten tekoa ja tuomaan asian hallituksen käsiteltäväksi viimeistään 31.8.2015. Selvitysten taustalla on v. 2013 voimaan tullut kuntalain muutos, joka velvoittaa kunnan ja kuntayhtymän yhtiöittämään tehtävät, joita se hoitaa kilpailutilanteessa markkinoilla.

HSY:n hallitus päätti 25.9.2015 palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi ja pyytää siitä kaupunkien lausunnot.

Jätteenkäsittelyssä on tapahtunut merkittävä muutos mm. jätevoimalan käyttöönoton ja sen seurauksena toteutuneen syntypaikkalajittelun sekä jätteen kaatopaikkasijoituksen loppumisen myötä. Vuoden 2016 alusta voimaan astuvan orgaanisen jätteen kaatopaikkasijoituksen kieltävän asetuksen seurauksena kaatopaikkatoiminnan osuus tulee vähenemään entisestään. Tämä alentaa jätehuollon tuottavuutta, mikäli muutosta ei huomioida HSY:n toimintaa suunnatessa ja erityisesti Ämmässuon alueen kehittämisessä. HSY:n strategiassa päämääränä on mm, että tuottavuus merkittävästi kehittyy ja energia- materiaalihokkuus ja materiaalivirtojen hallinta paranee.

Ämmässuon jätteenkäsittelykeskukseen on vuosien varrella investoitu merkittävästi ja siten alueelle on muodostunut ainutlaatuinen infra, jonka täysimääräinen hyödyntäminen on osa HSY:n ja omistajakaupunkien strategioiden toteutusta. Ämmässuon alueen toimintojen uudelleenjärjestelyillä varmistetaan, että alueelle tehty investoinnit voidaan hyödyntää täysimääräisesti ja varmistaa näin alueen mahdollisimman monipuolinen ja taloudellisesti kannattava käyttö tulevaisuudessa. Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksessa tapahtuvalla toiminnalla on merkittävä vaikutus HSY:n jätehuollon talouteen ja siten edelleen jätehuollon järjestämisestä perittäviin jätemaksuihin.

HSY on käynnistänyt Ämmässuon alueen toimintojen kehittämiseen tähtäävän Teolliset symbioosit -projektin, jonka tavoitteena on muodostaa Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksesta monipuolisia jäte- ja muita materiaalivirtoja käsittelevä ja jalostava ekoteollisuuskeskus (EKOMO). Se mahdollistaa alueen tehokkaan käytön ja luo alustan yritysyrityksille. Teolliset symbioosit - projekti toteutetaan osana laajempaa Resurssiviisas pääkaupunkiseutu-hanketta (REPA) ja sille on myönnetty Innovaatiokeskus TEKES:in 50 prosentin rahoitusavustus. Ekomon tavoitteena on myös toteuttaa kiertotalouden ideaa siten, että toisen toimijan jäte on toisen raaka-aine ja hukkaenergia toisen energialähde.

Osana Teolliset symbioosit -projektin käynnistämistä HSY järjesti jäte-energia- ja kierrätysliiketoiminnassa mukana oleville yrityksille työpajoja, joiden tarkoituksena oli kartoittaa yritysten kiinnostusta toimia yhdessä HSY:n kanssa Ämmässuon alueen kehittämisessä sekä tarjota yrityksille mahdollisuus keskustella HSY:n ja yritysten välisestä yhteistyöstä alueella. Työpajoihin osallistui useita kymmeniä yrityksiä, joista osan kanssa yhteistyöhön tähtäävät keskustelut ovat jatkuneet neuvotteluina kuluvan vuoden aikana. EKOMO -hankkeeseen on varauduttu myös Ämmässuon yleissuunnitelmassa, joka hyväksyttiin HSY:n hallituksessa 29.5.2015.

Markkinaehtoisen rakennus- ja purkujätteen ja pilaantuneiden maiden käsittelytoiminnan osalta HSY on selvittänyt osakkuusyhtiön perustamista alalla toimivan yrityksen kanssa. Tässä liiketoimintamallissa yksityinen toimija toisi liiketoimintaosaamisen ja omat materiaalivirtansa ja HSY infransa ja omat materiaalivirtansa yhteisen yhtiön kehittämiseksi. Selvittettävänä ovat olleet myös muut vaihtoehtoiset liiketoimintamallit, esimerkiksi sopimukseen perustuvat järjestelyt.

Vantaan kaupungin lausunto on valmisteltu yhteistyössä Helsingin ja Espoon HSY:n omistajaohjauksesta vastaavien tahojen kanssa.

Aiempi HSY:n markkinaehtoisten toimintojen yhtiöittämistä koskeva lausunto

HSY:n hallitus käsitteli 19.9.2014 96 § jätteen käsittelypalveluita tarjoavan yhtiön perustamista. Esityksen mukaan HSY:n tarkoituksena oli tuolloin perustaa 100 % omistamansa tytäryhtiö, jolle siirtyisi HSY:n harjoittama pilaantuneiden maiden vastaanotto ja käsittely. Lisäksi yhtiö aloittaisi rakennusten rakenteista syntyvän rakennus- ja purkujätteen vastaanottotoiminnan. Yhtiöön olisi myös mahdollista siirtää mullan myynti ja markkinointi. Hallitus päätti pyytää asiasta jäsenkaupunkien lausunnot.

Vantaan kaupunginhallitus päätti 20.10.2014 § 25 antaa HSY:lle lausunnon, jossa todettiin, ettei jätteen käsittelypalveluita tuottavan yhtiön perustaminen ole perusteltua. Rakennus- ja purkujätteen osalta markkinoilla on useita palveluita tarjoavia yrityksiä. HSY:n toimintamalli ei tuo markkinoille mitään sellaista toimintamallia, josta olisi asiakkaille merkittävää etua tai joka auttaisi markkinoita kehittymään tehokkaammiksi. Lausunnossa todettiin, että HSY:n ei tule lähteä kilpailemaan yritysten kanssa toiminta-alueilla, jolla on jo toimivat markkinat ja riittävästi toimijoita. Pilaantuneiden maiden käsittelyn, sekä mullan myynti- ja markkinointitoimintojen osalta liiketoiminnan volyymit ovat pienet ja markkinat kilpaillut. Yhtiön toiminnan kannattavuuden todettiin esitetyillä laskelmillä oleva kyseenalainen ja yhtiön tulos muodostuisi lähes yksinomaan rakennus- ja purkujätteen käsittelystä saatavien tuottojen varaan. Edelleen lausunnossa todettiin, että mikäli jätteen käsittelypalveluita tuottavaa yhtiötä koskevat linjaukset osoittautuvat jatkovalmistelussa taloudellisilta vaikutuksiltaan omistajakuntien tai käyttäjien kannalta negatiivisiksi, on linjausta voitava arvioida omistajakuntien ja HSY:n yhteistyössä uudelleen.

HSY:n vuoden 2015 aikana laatimien jätteenkäsittelypalveluita koskevien kilpailuneutraaliteettiselvitysten ja Teolliset symbioosit - projektin lopputuloksena jätteenkäsittelytoimintaa harjoittavan yhtiön omistuspohja ja taloudelliset toimintaedellytykset ovat tarkentuneet siten, että kaupungin aiemman lausunnon tarkistaminen on perusteltua. Työpajoissa ja niitä seuranneissa neuvotteluissa alan yrityksillä on myös ollut avoin mahdollisuus ryhtyä HSY:n yhteistyökumppaneiksi.

Lausunto on pyydetty 5.11.2015 mennessä. Lausunnon antamiselle on annettu lisäaikaa 14.12.2015 asti. Kuntayhtymän hallitus käsittelee asiaa 18.12.2015. Lausuntopyyntö ja ote HSY:n pöytäkirjasta 25.9.2015 § 90 ovat nähtävillä kaupunginhallituksen kokouksessa.

Yleisjaosto on 7.12.2015 § 15 päättänyt esittää kaupunginhallitukselle annettavaksi Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymälle lausunnon, joka on maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esityksen mukainen.

Kaupunginhallitus 14.12.2015 § 24

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymälle seuraava lausunto:

”Jätelainsäädännön muutosten ja jätevoimalan käyttöönoton myötä kaatopaikkatoiminnan osuus jätteenkäsittelyssä tulee alenemaan entisestään. Tämä aiheuttaa HSY:n jätehuollon tuottavuuden alenemisen, jos muutokseen ei HSY:n toiminnassa reagoida.

Ämmässuon alueen toimintojen uudelleenjärjestelyillä varmistetaan, että sinne tehdyt investoinnit voidaan hyödyntää täysimääräisesti ja varmistaa täten alueen mahdollisimman monipuolinen ja taloudellisesti kannattava käyttö tulevaisuudessa.

Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksessa tapahtuvalla toiminnalla on merkittävä vaikutus HSY:n jätehuollon talouteen ja siten edelleen jätehuollon järjestämisestä perittäviin jätemaksuihin.

Markkinaehtoisien rakennus- ja purkujätteen ja pilaantuneiden maiden käsittelytoiminnan osalta HSY on selvittänyt yhtiön perustamista alalla toimivan yrityksen kanssa. Tässä liiketoimintamallissa yksityinen toimija toisi liiketoimintaosaamisen ja omat materiaalivirtansa ja HSY infransa ja omat materiaalivirtansa yhteisen yhtiön kehittämiseksi.

Vantaan kaupunki pitää edellä esitetyistä syistä kuntayhtymän edun mukaisena rakennus- ja purkujätteen käsittelytoimintaa harjoittavan yhtiön perustamis- ja toimintaedellytysten jatkoselvitystä tavoitteena yhteisen yhtiön perustaminen.

Seuraavaksi tulee selvittää hankkeen juridiset reunaehdot sekä laatia varsinaiset yhtiöittämisselvitykset, joihin sisältyvät tarkemmat talous- ja rahoitusennusteet. Laajemmat yhtiöittämisselvitykset sekä luonnokset tarvittavista perustamisasiakirjoista tulee varsinaisten perustamispäätösten tekoa varten esitellä HSY:n hallitukselle 31.3.2016 mennessä.

Mikäli markkinaehtoista rakennus- ja purkujätteen käsittelyä harjoittavan yhtiön perustamiseen päädytään, tulee osakassopimuksen ehdoin tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla turvata HSY:n mahdollisuus kohtuullisin ehdoin tarvittaessa luopua osakkuudestaan kohtuulliseksi harkittavan määräajan kuluessa. HSY:n enemmistöosakkuus on perusteltua yhtiön toiminnan käynnistys- ja alkuvaiheissa, mutta yhtiön toiminnan vakiinnutettua tulee myös harkittavaksi yhtiöstä vetäytyminen.

Mahdollisesti perustettavan yhtiön tulee vuosittain raportoida toiminnastaan ja sen tuloksista paitsi HSY:n hallitukselle myös jäsenkunnille mm. yhtiön markkinavaikutusten seuraamiseksi. Jäsenkunnat harkitsevat raportoinnin yhteydessä mm. sitä, onko HSY:n osakkuuden jatkaminen jatkossa enää perusteltua. Merkittäviin uusinwestointeihin yhtiön on pyydyttävä ennakkosuostumus jäsenkunnilta.”

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Pöytäkirja tarkastettiin ja hyväksyttiin tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Westlin Henry, kaupungininsinööri, puh. 09 8392 2699, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi